

Volby do zastupitelstev obcí

Informace o podzimních volbách do zastupitelstev obcí v roce 2010

Volby do zastupitelstev obcí upravuje zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách“), prováděcím předpisem je vyhláška č. 59/2002 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška“). V širším pojetí se voleb do zastupitelstev obcí dotýká také zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obcích“).

Volební strany

Subjekty oprávněné kandidovat ve volbách do zastupitelstev obcí, tj. volební strany, taxativně vymezuje § 20 zákona o volbách. Volební stranou mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.

K jednotlivým typům volebních stran uvádíme následující

- postup při registraci politické strany nebo politického hnutí upravuje zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů (viz § 6 a násl. citovaného zákona). K tomu, aby vznikla politická strana nebo politické hnutí, je třeba podat Ministerstvu vnitra návrh na registraci, připojit ve dvojím vyhotovení stanov a petici alespoň jednoho tisíce občanů požadujících, aby politická strana nebo politické hnutí vznikly;
- koalice politických stran a politických hnutí, stejně jako sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů je uskupení vzniklé dohodou zúčastněných subjektů pro určité volby, vyjádřené podpisem statutárních zástupců politické strany nebo politického hnutí, které kandidátní listinu podávají;
- sdružení nezávislých kandidátů není občanským sdružením podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů; nemá postavení právnické osoby, které po splnění podmínek pro své konstituování získá občanské sdružení registrací u Ministerstva vnitra. Sdružení nezávislých kandidátů je neformálním uskupením, nikde neregistrovaným, na rozdíl od politických stran a politických hnutí (viz. výše). Sdružení nezávislých kandidátů je volební stranou ad hoc, tj. jen pro volby, ve kterých kandiduje.

Kandidáti

Aby mohli být kandidáti za členy zastupitelstva obce zvoleni, musí splňovat podmínku volitelnosti, tedy musí nejpozději v den voleb dosáhnout věku 18 let, nejpozději v den voleb musí získat trvalé bydliště v obci, ve které do zastupitelstva obce kandidují a v neposlední řadě se musí jednat o státní občany České republiky, případně o státní občany jiného státu, jimž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbírce mezinárodních smluv (státní občané členských zemí Evropské unie).

U kandidáta nesmí být dále překážka výkonu volebního práva uvedená v § 4 odst. 2 písm. a) a b) zákona o volbách, tj. zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody nebo zbavení způsobilosti k právním úkonům.

A poslední podmínkou, která ale nebrání zvolení za člena zastupitelstva obce, nýbrž následnému výkonu mandátu, je podmínka uvedená v § 5 odst. 2, 3, 4 zákona o volbách, které řeší otázku neslučitelnosti funkcí.

Kandidátní listina

Podávání kandidátních listin upravuje § 21 zákona o volbách. Vzor kandidátní listiny je uveden ve vyhlášce jako vzor č. 6. Náležitosti kandidátní listiny taxativně vymezuje § 22 zákona o volbách. Volební strana, s výjimkou nezávislého kandidáta, činí úkony ve volebních věcech prostřednictvím svého zmocněnce. Zmocněncem nebo jeho náhradníkem je fyzická osoba, která je takto označena na kandidátní listině; nemůže jim být osoba mladší 18 let, osoba zbavená způsobilosti k právním úkonům nebo kandidát. Úkony zmocněnce je volební strana vázána. Svého zmocněnce může volební strana

písemně odvolat; zmocnění zaniká okamžikem doručení tohoto odvolání registračnímu úřadu (§ 22 odst. 4 zákona o volbách).

Prohlášení kandidáta

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do zastupitelstva obce a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Na prohlášení kandidát uvede místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, (tj. svoji úplnou adresu) a datum narození (§ 22 odst. 3 zákona o volbách). Vzor prohlášení kandidáta je k dispozici v příloze č. 1 vyhlášky jako příloha ke vzoru č. 6.

Petice

Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, je třeba podle § 21 odst. 4 zákona o volbách připojit ke kandidátní listině petici podepsanou voliči podporujícími kandidaturu této volební strany. Náležitosti petice vymezuje citované ustanovení zákona s tím, že potřebný počet podpisů voličů je stanoven v příloze k zákonu, a to ve vztahu k počtu obyvatel obce k 1. lednu toho roku, v němž se konají volby, tj. k 1. lednu 2010. Požadovaný počet podpisů uveřejňuje nejpozději 85 dnů přede dnem voleb na úřední desce registrační úřad. Podepisovat se na petici mohou jen voliči, tzn., že musí být splněna také podmínka trvalého pobytu voliče v obci. Kdo je voličem je uvedeno v § 4 odst. 1 a 2 zákona o volbách. Vedle podpisu voliče musí být uvedeno jeho jméno, příjmení, datum narození a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu (tj. úplná adresa), jinak tento hlas nelze pro podporu volební strany započítat. Nezapočítávají se také podpisy kandidátů samých. V případě petice není žádný vzor k dispozici.

Počet kandidátů

Počet kandidátů na kandidátní listině je limitován počtem členů volených do příslušného zastupitelstva obce. Pouze v případě, má-li se v obci volit

7 a méně členů zastupitelstva, může volební strana na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik činí počet členů volených do příslušného zastupitelstva obce zvýšený o jednu třetinu a zaokrouhlený na celé číslo dolů. Volí-li se tedy zastupitelstvo obce např. o 7 členech, lze uvést na kandidátní listinu maximálně 9 kandidátů, v případě zastupitelstva obce o 6 členech, pak 8 kandidátů, zastupitelstva obce o 5 členech, 6 kandidátů.

Počet členů zastupitelstva obce na každé volební období stanoví zastupitelstvo obce nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí (§ 67 zákona o obcích) a oznámí to na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení (§ 68 odst. 2 zákona o obcích), tj. 83 dny přede dnem voleb.

Podávání kandidátních listin

Volební strany předají podle § 21 odst. 3 zákona o volbách kandidátní listinu (v případě sdružení nezávislých kandidátů nebo nezávislého kandidáta i petici) nejpozději 66 dnů přede dnem voleb do zastupitelstva obce

do 16.00 hodin registračnímu úřadu. V uvedené lhůtě je třeba, aby byla kandidátní listina již registračnímu úřadu doručena, nestačí tedy např. její předání k poštovní přepravě. Lhůty podle zákona o volbách, nelze prodloužit, ani prominout jejich zmeškání.

Registračním úřadem je pro účely voleb do zastupitelstev obcí obecní úřad v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory; pro ostatní obce je registračním úřadem pověřený obecní úřad (§ 21 odst. 3 zákona o volbách). Přehled registračních úřadů ve svém územním obvodu zveřejní pověřený obecní úřad na své úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb.

Posouzení a registrace kandidátních listin

Registrační úřad přezkoumá ve lhůtě od 66 do 60 dnů přede dnem voleb, zda kandidátní listina obsahuje všechny náležitosti stanovené zákonem o volbách. V případě, že by tomu tak nebylo, byla by volební strana registračním úřadem dle § 23 odst. 1 zákona o volbách ve lhůtě nejpozději 58 dnů přede dnem voleb vyzvána, aby nejpozději ve lhůtě do 53 dnů přede dnem voleb nedostatky odstranila.

Pokud volební strana závady neodstraní, rozhodne registrační úřad ve lhůtě 48 dní přede dnem voleb o škrtnutí kandidáta na kandidátní listině (§ 23 odst. 2 zákona o volbách), o odmítnutí kandidátní listiny (§ 23 odst. 3 písm. b) zákona o volbách) nebo pokud kandidátní listina splňuje náležitosti podle zákona o volbách o registraci kandidátní listiny (§ 23 odst. 3 písm. a) zákona o volbách).

Proti odmítnutí kandidátní listiny, škrtnutí kandidáta na kandidátní listině nebo proti provedení registrace kandidátní listiny se může volební strana, která podala kandidátní listinu, a u škrtnutí kandidáta, i tento kandidát, domáhat do 2 pracovních dnů od doručení rozhodnutí (za doručené se rozhodnutí považuje třetím dnem ode dne vyvěšení na úřední desce registračního úřadu) ochrany u příslušného krajského soudu.

Volební kampaň

Prezentace kandidujících subjektů ve volební kampani je ponechána na jejich vůli. Podle § 30 odst. 1 zákona může starosta vyhradit plochu pro vylepení volebních plakátů, a to nejméně 10 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev obcí. Možnost jejího využívání musí odpovídat zásadě rovnosti kandidujících volebních stran. Podle odstavce 3 citovaného ustanovení je ve dny voleb zakázána volební agitace a propagace pro volební strany v objektu, v němž je umístěna volební místnost, a v jeho bezprostředním okolí.

Chronologické shrnutí

před vyhlášením voleb (z převážné části)

- sepsání kandidátní listiny + petice (v případě volebních stran, u kterých ji zákon vyžaduje)
- sběr podpisů pod petici
- registrace politické strany nebo politického hnutí u Ministerstva vnitra

po vyhlášení voleb do

- **66 dnů** přede dnem voleb (do 16 hodin) - podání kandidátní listiny registračnímu úřadu (§ 21 odst. 3 zákona o volbách)
- **66-60 dnů** přede dnem voleb - možnost doplňovat další kandidáty na kandidátní listině nebo měnit jejich pořadí (§ 22 odst. 2 zákona o volbách)
- **53 dnů** přede dnem voleb – odstranění závad na kandidátních listinách (§ 23 odst. 1 zákona o volbách) /pokud toto přichází v úvahu/
- **30 dnů** přede dnem voleb - delegování zástupců do okrskové volební komise (§ 17 odst. 2 zákona o volbách)
- **48 hodin** před zahájením voleb – možnost kandidátů vzdát se písemně své kandidatury (§ 24 odst. 1, 3 zákona o volbách)